

ГОЛОВНЕ

ПУЛЬС МИРУ НА ДОНБАСІ

13–20 січня 2021

ЕСКАЛАЦІЯ ПОСИЛЮЄТЬСЯ – ЗАХІД ОБГОВОРЮЄ ЗАХОДИ ВПЛИВУ НА РОСІЮ

На тлі переговорів Росії, США та НАТО з питань безпеки в Європі, що не досягли помітного прогресу, триває ескалація ситуації та міжнародне обговорення варіантів її вирішення.

На думку секретаря Ради національної безпеки й оборони України Олексія Данілова, російський план щодо України має ціллю досягти внутрішньої дестабілізації в країні.

[Як заявив радник президента США з національної безпеки Джейк Салліван](#), згідно з даними розвідки США, Росія готується до проведення операції під чужим прапором на сході України, щоб створити привід для вторгнення в країну. Він зазначив, що якщо дипломатія не досягне мети, початок відкритих військових дій призведе до масових порушень прав людини та воєнних злочинів. Це твердження підсилює розповсюджену 14 січня [заяву](#) міністерства оборони України про підготовку російськими спецслужбами провокації проти так званих «Л/ДНР». 15 січня українська розвідка [повідомила](#) про можливий витік хімікатів на заводі «Стирол» у Горлівці, яка знаходиться на території під контролем т.зв. «ДНР», припустивши, що цей факт може стати приводом для звинувачення України в хімічній атаці. Наразі спеціальна моніторингова місія (СММ) ОБСЄ на Донбасі [не знайшла підтвердження витoku](#), проте перевірка триватиме.

Заступниця держсекретаря США Вікторія Нуланд [заявила](#), що на випадок негативного розвитку подій розроблено 18 сценаріїв реагування, водночас санкції США та європейських союзників можуть бути різними, та підкреслила, що дипломатичний пошук виходу із ситуації є дотепер важливим.

19 січня високий представник ЄС із зовнішньої політики та політики безпеки Жозеп Боррель, держсекретар США Ентоні Блінкен, генсек НАТО Єнс Столтенберг і міністр оборони Маріуш Блащак, який представляв головуючу в ОБСЄ Польщу, вперше провели [чотиристоронні переговори](#) щодо багатосторонньої координації європейської безпеки. Темою обговорення стало нарощування Росією військових сил на кордонах з Україною, а також опір спробам Росії змінити умови безпеки в Європі. Сторони підтвердили свою рішучість продовжувати інтенсивні консультації щодо визначення шляхів вирішення ситуації за допомогою дипломатії.

19 січня на розгляд парламенту США внесли законопроект щодо санкцій проти Росії, які стосуватимуться високопоставлених російських чиновників. На [сайті Конгресу](#) повний законопроект недоступний, його [текст](#) оприлюднила газета The Washington Post. Особливістю законопроекту депутатів-республіканців стала пропозиція запровадити санкції щодо Росії до можливого вторгнення в Україну, а не після нього.

Крім індивідуальних санкцій передбачається оголошення Росії «державою — спонсором тероризму», а озброєні сили на Донбасі, які підтримує Росія, — «іноземними терористичними організаціями», заборона США проведення операцій із російським державним боргом, а також застосування санкцій проти трубопроводу «Північний потік — 2».

ЕКСПЕРТИ КРИТИКУЮТЬ ПОЗИЦІЮ НІМЕЧЧИНИ ЩОДО СИТУАЦІЇ З БЕЗПЕКОЮ

17 січня відбулися [переговори](#) між міністром закордонних справ України Дмитром Кулебою та міністром закордонних справ Німеччини Анналеною Бербок, яка відвідала Україну вперше після призначення на посаду. Однією з головних тем обговорення стало врегулювання ситуації на Донбасі та на кордонах України. Анналена Бербок підтвердила позицію Німеччини щодо підтримки суверенітету та територіальної цілісності України, а також відданість принципу «жодних домовленостей про Україну без України». Сторони погодилися з необхідністю відновити ефективну роботу Нормандського формату та провести саміт лідерів України, Німеччини, Франції та Російської Федерації, а також домовилися докласти максимум зусиль щодо повернення Росії до участі в існуючих переговорних платформах.

Під час брифінгу Анналена Бербок [підкреслила](#), що будь-яка нова агресія Росії проти України дорого їй коштуватиме, зазначивши, що Німеччина та Європа готові до діалогу з Росією, оскільки дипломатія є єдиним можливим способом розрядити цю ситуацію.

Напередодні візиту глави МЗС Німеччини в Україну посол України в Німеччині Андрій Мельник [закликав](#) Берлін переглянути [підхід щодо постачання озброєння](#), однак Анналена Бербок заявила, що позиція німецького уряду щодо цього питання є незмінною – Німеччина не постачатиме озброєння в Україну. Глава МЗС України Дмитро Кулеба зазначив, що діалог із цього питання триватиме.

Після візиту до Києва, 18 січня Анналена Бербок [відвідала](#) Москву, де відбулися переговори з міністром закордонних справ Росії Сергієм Лавровим. Глава МЗС Німеччини зазначила, що нарощування російських військових сил поблизу України без явних причин важко не розглядати як загрозу.

Під час обговорення ситуації ескалації, сторони висловили надію на відродження Нормандського формату. Сергій Лавров вкотре заявив, що Росію не можна називати стороною конфлікту на Донбасі, а також закликав Берлін вплинути на Україну. Анналена Бербок підкреслила, що Німеччина захищатиме права людини та безпеку в Європі навіть коли це призводить до економічних втрат, маючи на увазі санкції щодо Росії. Думки німецьких ЗМІ про візити Анналени Бербок до Києва та Москви [аналізує](#) Deutsche Welle.

17 січня німецьке видання Handelsblatt [повідомило](#), що США та ЄС вирішили прибрати із санкційних пакетів відключення Росії від всесвітньої системи міжбанківських каналів SWIFT, натомість запропонували використання точкових санкцій проти найбільших банків. За версією джерел газети, західні країни бояться фінансової дестабілізації. Зазначається, що Німеччина пропонує додати низку винятків до запланованих санкцій через необхідність оплачувати газ, який купується в Росії.

Офіційно Білий дім [спростував](#) інформацію Handelsblatt, проте агентство Bloomberg [повідомляє](#), що у Вашингтоні обговорюють «проблему Німеччини», — неготовність Берліна до використання жорстких санкцій через економічні та сировинні ризики.

Росія могла б значною мірою зменшити напруженість у регіоні, відвівши війська та техніку від українських кордонів, [заявив](#) канцлер ФРН Олаф Шольц під час пресконференції з генеральним секретарем НАТО Єнсом Столтенбергом у Берліні. Він також підтвердив, що уряд країни не планує постачати зброю Україні, водночас Німеччина підтримує спроби запобігти російській агресії щодо України дипломатичним шляхом.

Раніше на цьому тижні німецькі експерти у відкритому листі [розкритикували](#) [“східну політику” Німеччини](#) та заявили, що вона потребує ретельного коригування.

Переклад листа 73 німецьких експертів з питань Східної Європи та міжнародної безпеки, який адресовано уряду Німеччини та політичним партіям, представленим у Бундестазі, [оприлюднила](#) «Європейська правда». На думку авторів, саме Німеччина має особливу відповідальність через те, що вона є ключовою країною ЄС. Вони зазначають, що недостатньо потужні санкції після анексії Криму та агресії на Донбасі, а також проекти «Північний потік-1» та «Північний потік-2» проклали шлях до нинішньої агресії Росії щодо України, а досить м'яка реакція Берліна лише спонукає Росію й надалі вести таку політику. Підписанти листа закликають Німеччину висловлювати підтримку більш

значними та ефективними діями, це стосується як стримування Росії та відповідних санкцій, так і підтримки держав, щодо яких здійснюється агресія.

НОВІ ВАРІАНТИ ПРОВЕДЕННЯ ЗУСТРІЧІ ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ

Президент України Володимир Зеленський виступив з ініціативою проведення тристоронньої зустрічі між президентами України, Росії та США — про це [повідомив](#) голова Офісу президента України Андрій Єрмак. Він додав, що США висловили зацікавленість взяти участь у цій зустрічі. На думку Андрія Єрмака, можливий тристоронній формат переговорів є потенційною платформою для обговорення теми Донбасу.

Водночас пресекретар російського президента Дмитро Песков [висловився проти](#) залучення США до переговорів, зазначив, що на цей час незрозуміло, які питання можуть стати предметом обговорення на тристоронній зустрічі.

Президент Туреччини Реджеп Таїп Ердоган знову [заявив](#) про готовність своєї країни стати майданчиком для переговорів президентів України та Росії, щоб «залагодити розбіжності» між країнами. За словами представника турецького президента, це протистояння суперечить інтересам усього регіону, включно з Туреччиною. Пресекретар російського президента Дмитро Песков [привітав](#) ідею Ердогана, проте підкреслив, що місце проведення переговорів «другорядне».

ДО ДЕРЖДУМИ РОСІЇ ВНЕСЛИ ПРОЄКТ ЗВЕРНЕННЯ ПРО ВИЗНАННЯ «Л/ДНР»

Депутати від фракції КПРФ [внесли](#) до Державної Думи Росії [проєкт звернення](#) до президента Росії Володимира Путіна про необхідність визнання так званих «ЛНР» та «ДНР». На їхню думку, визнання створить підстави для «забезпечення гарантій безпеки та захисту від зовнішніх загроз та реалізації політики геноциду щодо жителів республік». Крім того, депутати закликали якнайшвидше розпочати переговори з «ДНР» та «ЛНР» для «створення правової основи міждержавних відносин». Проєкти звернень із зовнішньополітичних питань мають розглядатися комітетом Думи з міжнародних справ та комітетом у справах СНД, євразійської інтеграції та зв'язків зі співвітчизниками. [На думку першого заступника голови цього комітету Віктора Водолацького](#), звернення є поспішним і може спровокувати звинувачення Росії в агресії на тлі дискусії щодо гарантій безпеки, але він додав, що в разі відмови НАТО та США підтримати вимоги Росії розглядатиметься інший план дій, і можливо це звернення підтримають. Пресекретар російського президента Дмитро Песков [заявив](#), що Кремль ще не розглядав документ.

Подібне рішення буде [ознакою виходу Росії з Мінського процесу](#) та визнання себе стороною конфлікту на Донбасі. Крім того, це може суттєво пришвидшити процес приєднання окремих районів Луганської та Донецької областей України (ОРДЛО) до Росії або офіційного введення Росією військ на територію ОРДЛО

та лінію розмежування на Донбасі. Експерти, обговорюючи ймовірність такого розвитку подій, [порівнюють](#) його з “абхазьким сценарієм” і припускають, що Росія може планувати поставити країни Заходу перед фактом легалізації військової присутності на цій частині території України, що де-факто контролюється Москвою, або ж [використовувати](#) цю тему як важіль впливу на країни Заходу, водночас у цілому вважають, що можливе визнання є досить формальним кроком з боку Росії, і не є обов’язковим.